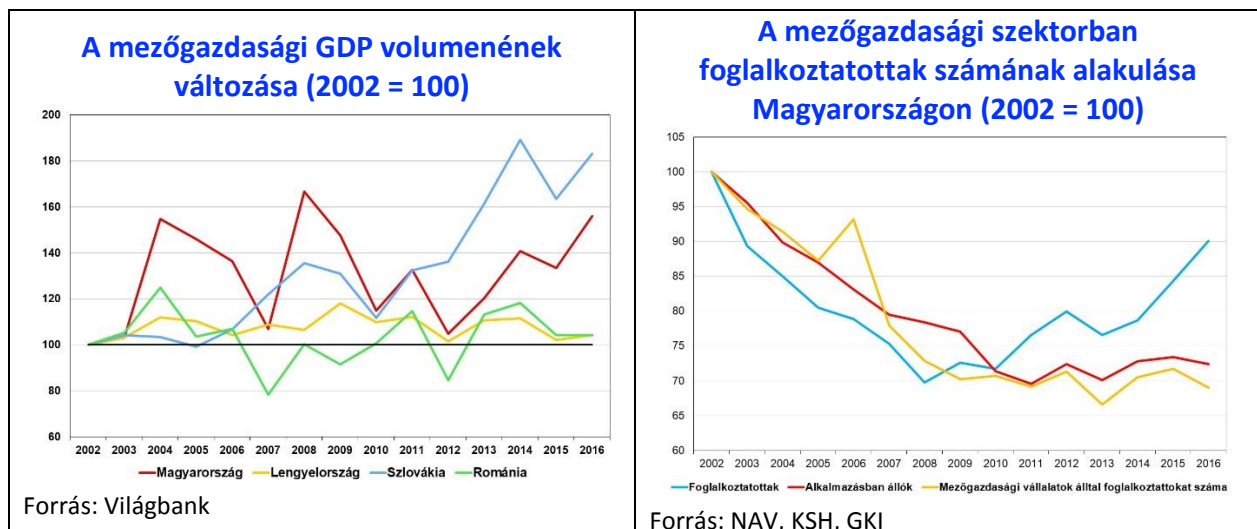


Az „elmúlt 8 év” és a „majdnem elmúlt 8 év” A mezőgazdaság teljesítménye

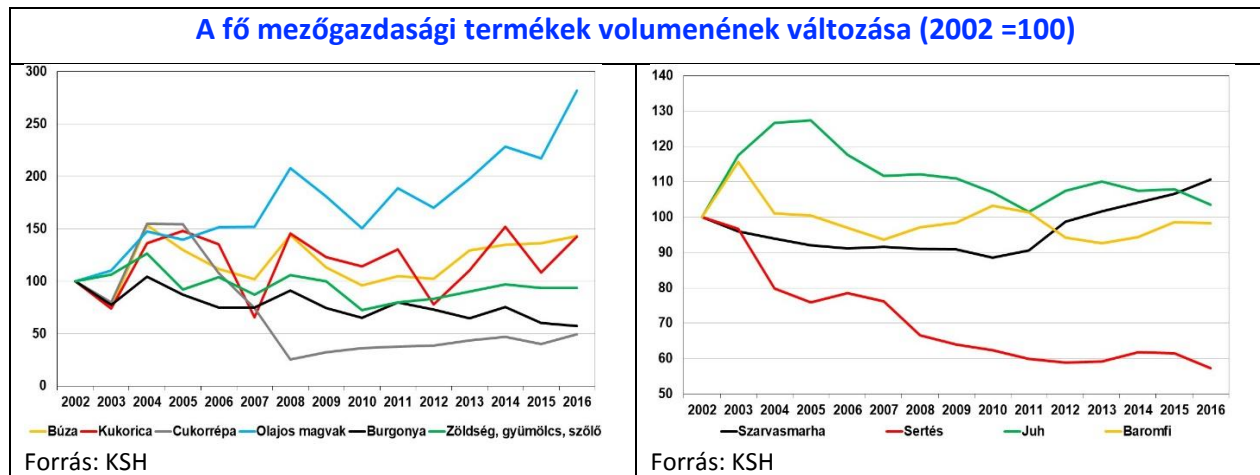
A GKI Zrt. cikksorozatát indította, amelyben áttekinti Magyarország fejlődését négy kormányzati cikluson keresztül. Ahol lehet, ott a környező országokhoz képest is megvizsgáljuk, hogy hol tartunk.

Jelen elemzés célja, hogy bemutassa, hogyan alakult Magyarország és a környező néhány EU tagország mezőgazdasági termelése 2002 - 2016 között. A szektor az előző EU-s költségvetési ciklusból jelentős támogatásokhoz jutott, melyek némiképp mérsékeltek az időjárási viszonyok okozta termés kiesést (öntözés, gépberuházások, új agrotechnikai eljárások stb.), illetve növelték az ágazati jövedelmeket. A **magyar mezőgazdaság évente a GDP 1,5%-ának megfelelő közvetlen támogatást kap az EU-tól**, amit a vidékfejlesztési beruházási támogatások egészítenek ki további több tízmilliárd forinttal. Az EU támogatások fokozatosan érték el az EU átlagos szintjét 2007 és 2013 között. Emiatt a támogatások hatása 2010 után látható a leginkább. 2012 után pedig a vidékfejlesztési támogatások is megugrottak. Ennek köszönhetően némileg csökkent a mezőgazdasági GDP volumenének éves ingadozása, s elkezdett közelíteni a 16 éves átlaghoz.



Nemzetközi összehasonlításban a mezőgazdasági GDP Magyarország esetében alakult a leghektikusabban. A legnagyobb növekedést Szlovákia érte el (80% feletti növekedés). A leginkább egyenletes termelést Lengyelország tudta megvalósítani, a vizsgált időszakban 100-

120% közötti sávban mozgott a mezőgazdasági GDP változása. Románia esetében hektikus volt a mutató értékének alakulása a vizsgált években (-20 és +20% között ingadozott), de 2013-tól már pozitív tartományba került. Látható, hogy Magyarország esetében a leginkább volatilis a mezőgazdasági GDP, vagyis **mi vagyunk leginkább kitéve az időjárási (és részben a piaci) változásoknak.**



A termékek közül a búza, a kukorica és az olajos magvak termelése nőtt 2002-höz képest, az első kettő esetében erős kilengésekkel, ami szintén az időjárásnak való erőteljes kitettséget igazolja. A legnagyobb esést a cukorrépa-termelés produkálta, ami az EU-ba lépést követően a cukor kvótáknak volt köszönhető. A burgonya volumene is jóval alulmúlta a 2002-es szintet. A zöldségek és gyümölcsök termelése az évek során folyamatosan az időszak eleji szint körül ingadozott. Vagyis **jellemzően az extenzív, nagytáblás szántóföldi növénytermesztés tudott növekedni, a munka- és tőkeintenzív termékek termelése elmaradt az induló szinttől.** Ez igencsak sebezhetővé teszi a hazai agráriumot, tekintettel az olyan, gyorsan felfejlődő gabonatermelőkre, mint pl. Oroszország és Ukrajna, akiknek a terményei lenyomják a gabonafélék árszintjét. Ezt a negatív hatást a várhatóan mérséklődő EU forrású agrártámogatások nem tudják kompenzálni.

Az állattenyésztést tekintve a sertésszám mérséklődött a leginkább, s a baromfiság is visszaesett az évek során. Bár készültek ágazati stratégiák, illetve forrásokat is rendeltek ezekhez, az eredmény egyelőre elmaradt. **Egyedül a szarvasmarha-számban látható trendszerű** (az EU tejkvóták megszűnése, valamint a húsmarhákra vonatkozó EU támogatás miatt), **illetve a juhok esetében kismértékű növekedés 2002-höz képest.** Vagyis a magasabb hozzáadott értéket termelő állattenyésztés összességében inkább visszaesett az induló állapothoz képest, s úgy tűnik, hogy ez a visszaesés tartós folyamat lesz.

Megvizsgáltuk a **mezőgazdaságban alkalmazottak számának alakulását** is. Ennek során 3 adatot néztünk: a lakossági megkérdezésen (bevalláson) alapuló foglalkoztatást (foglalkoztatottak), a kettős könyvvitelt vezető vállalatok által alkalmazottakat (alkalmazásban állók) és a minimum 5 fős vállalatok által bevallott foglalkoztatottak (mezőgazdasági vállalatok által foglalkoztatottak száma). A szektorban mindhárom foglalkoztatási adat 2002 óta meredeken zuhant egészen a válság évéig. Ezt követően, valószínűleg a támogatások hatására a foglalkoztatottak száma emelkedésnek indult (kisebb-nagyobb visszaeséssel), ugyanakkor az alkalmazottak száma stagnált, esett. A foglalkoztatás növelése elsősorban a közfoglalkoztatás kiterjesztésének köszönhető (látható, hogy 2012-ben és utána ugrott meg a mutató értéke), ami nem valós mezőgazdasági foglalkoztatást takar. Ugyanakkor az egyéni gazdálkodók és a segítő családtagok száma is gyarapodott valamelyest.

Mindezek alapján nem állítható, hogy a mezőgazdaság lesz Magyarország húzóágazata a következő években. A nagy tömegű beáramló EU-forrás nem volt képes jelentősen növelni a mezőgazdaság kibocsátását és jövedelemtermelő képességét, illetve csökkenteni az időjárásnak való kitettséget. Ehhez – valószínűleg - egy teljesen más szemléletű agrárpolitikára lenne szükség, amely tekintettel van az élelmiszeripar és a kiskereskedelem elvárásaira, s amely képes modernizálni (nemcsak technikai értelemben) a hazai agráriumot.

GKI GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

1092, Budapest, Ráday u. 42-44.

Telefon: 06-1-318-1284

E-mail: gki@gki.hu

További információk:

Tátrai Márk (tatrai.mark@gki.hu)

Némethné Pál Katalin (pal.katalin@gki.hu)